

Nr 38

Utlåtande i anledning av motioner angående ersättning till vittnen m. fl. vid domstol.

I de likalydande motionerna I: 836 av herr *Åke Larsson m. fl.* och II: 985 av fru *Lindberg m. fl.* yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en översyn av kungörelsen den 13 maj 1966 angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.

I de likalydande motionerna I: 844 av herr *Svanström m. fl.* och II: 980 av herrarna *Glimmér* och *Polstam* yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om utredning och förslag om ändrade bestämmelser för ersättning till vittnen vid domstol i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen I:109 av herr *Ernulf* yrkas att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till ökad rätt till ersättning vid inställelse som vittne inför domstol i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motionerna har remissbehandlats.

Gällande bestämmelser

Vittnen och andra personer som hörs i rättegång är berättigade till ersättning.

Enligt 36 kap. 24 § andra stycket *rättegångsbalken* (RB) skall ersättning till vittne, som har åberopats av enskild part, utges av parten. Har rätten självmant inkallat vittne och är saken sådan att förlikning är tillåten eller är det fråga om ansvar för brott som inte hör under allmänt åtal, skall ersättningen utges av parterna en för båda och båda för en. I annat fall utgår ersättningen av allmänna medel.

I tredje stycket stadgas att ersättning, som skall utgivas av part, skall innefatta gottgörelse för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättning, som skall utgå av allmänna medel, fastställas av rätten enligt bestämmelser som Konungen meddelar.

Enligt 20 kap. 15 § *rättegångsbalken* äger målsägande, som hörs i brottmål i anledning av åklagarens talan, rätt till ersättning enligt vad som gäller vittne. I 40 kap. 19 § sägs att vad som är föreskrivet om vittne skall tillämpas i fråga om sakkunnig, som hörs muntligen på begäran av part, utan att vara förordnad av rätten.

Åtjuter part fri rättegång, skall kostnad för bevisning — således bl. a. för vittne, målsägande eller sakkunnig — utgå av allmänna medel, om kostnaden enligt

lag skall utges av parten eller av parterna en för båda och båda för en. Detta föreskrivs i 3 § lagen om fri rättegång.

I kungörelsen den 13 maj 1966 om ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser i enlighet med hänvisningen i 36 kap. 24 § RB. Ersättning av allmänna medel till vittne skall innefatta skälig gottgörelse för nödvändiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan och bestämmes med tillämpning av föreskrifterna i kungörelsen (1 §). Kostnad för resa ersättes enligt de grunder som gäller för statstjänstemän i lägsta reseklass vid tjänsteresa inom landet. Vid tågresa utgår dock endast kostnaden med belopp motsvarande avgift för en plats i 2 klass jämte ev. sovplatsavgift.

Ersättning för kostnad till uppehälle utgår, om vittnet kan antagas ha sådan kostnad. Ersättningen får bestämmas till högst 25 kr. om dagen eller, om vittnet har utgift för nattlogi eller andra särskilda omständigheter föreligger, till högst 50 kr. om dagen (3 §).

Ersättning för tidsspillan utgår, om det kan antagas att vittnet går miste om inkomst eller på annat sätt lider ekonomisk förlust. Ersättningen får bestämmas till högst 60 kr. om dagen (4 §).

Om vittne nödgas anlita bistånd av vårdare eller annan för att kunna inställa sig, bestämmes ersättning för dennes inställelse enligt de grunder som gäller för vittne (5 §).

Vad som sägs om vittne äger motsvarande tillämpning beträffande sakkunnig som icke utsetts av rätten och beträffande målsägande som höres i anledning av åklagarens talan (7 §).

Reglerna om ersättning av allmänna medel har betydelse även i andra fall än då fråga är om rättegång inför allmän domstol. Ersättning för kostnad till uppehälle och för tidsspillan, som i vissa fall kan tillerkännas person som hörs under förundersökning i brottmål, får sålunda inte utgå med högre belopp än den hörde skulle ha ägt uppbära, om han hade hörts som vittne vid domstol och därvid hade varit berättigad till ersättning av allmänna medel för inställelsen (1 § kungörelsen om ersättning av allmänna medel till personer som höras under förundersökning i brottmål). Reglerna äger vidare tillämpning i bl. a. ärenden enligt lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (33 §), nykterhetsvårdslagen (30 §), barnavårdslagen (77 §) och taxeringsförordningen (84 §).

Motionerna

Motionerna I: 836 och II: 985

Motionärerna anför i huvudsak följande.

Starka skäl talar för att gällande bestämmelser om vittnesersättning av allmänna medel ses över. Den omständigheten att det är en medborgerlig skyldighet att avlägga vittnesmål bör inte medföra att skyldigheten skall »tämmligen slumpmässigt» drabba vissa medborgare genom snäva ersättningsregler. Inte heller bör, såsom skett, lågt beräknade arvoden till nämndemännen tas till intäkt för återhållsamhet

i fråga om vittnesersättningens storlek. Bedömningen av vad som är »förlorad inkomst eller annan ekonomisk förlust» synes i praxis grundad på synsättet att t. ex. en hemmafrus eller en studerandes arbetsinsatser inte kan värderas och läggas till grund för ersättning. En sådan bedömning grundar sig på en förlegad uppfattning. Ersättning bör utgå till alla vittnen. Det erinras om att arvodet för att fullgöra uppdrag som ledamot av t. ex. kommunalfullmäktige eller landsting är enhetligt. Med hänsyn härtill kan diskuteras om ett enhetligt belopp, t. ex. 75 kronor, bör gälla som maximibelopp för alla, eller om detta belopp bör gälla som ett grundbelopp och att i övrigt frågan om full täckning för förlorad arbetsinkomst och liknande prövas särskilt. Huruvida beloppets storlek bör bestämmas med hänsyn tagen till arvodet för nämndemän förtjänar likaså en ingående granskning. Även då det gäller ersättning för uppehälle etc. bör inriktningen av den förordade översynen vara att ersättningen schabloniseras. Lämpligen bör bestämmelserna i detta avseende knytas till vad som gäller i fråga om traktamenten för statsanställda.

Motionerna I: 844 och II: 980

Motionärerna anför, att reglerna om tidsspillan i 1966 års kungörelse i allmänhet tolkas så att ersättning bara utgår, om vederbörande får ett bortfall i kontanta inkomster genom att han åsamkas löneavdrag eller motsvarande; om ett vittne utnyttjar semestertid, annan ledig tid eller är företagare torde ersättning för tidsspillan däremot sällan beviljas. Vidare anför motionärerna.

Det är enligt vår mening olyckligt att bestämmelserna om ersättning till vittnen är utformade så restriktivt. Förutom de orättvisor som uppenbarligen kan uppkomma mellan olika personkategorier, finns risk för att vittnena vid vittnesmålet påverkas av de begränsade möjligheterna att få ersättning för tid som går förlorad. Därtill kommer att praxis med nödvändighet kommer att växla mellan olika domstolar så länge man håller fast vid den nuvarande utformningen av bestämmelserna.

Vitnesinställelse kan i många avseenden jämföras med att delta i ett sammanträde i en kommunal nämnd och liknande förrättningar. I sådana fall utgår numera regelmässigt ersättning i form av ett fast arvode, som beräknas enbart efter den använda tiden och utan hänsyn till förrättningsmannens inkomstförhållanden. Enligt vår mening skulle det bidra till ökad rättssäkerhet och större rättvisa om vittnesersättningen utformades på likartat sätt.

Motionen I: 109

Motionären anför, att samma begränsning, som stadgas i 1966 års kungörelse beträffande ersättning för tidsspillan, i praxis också tillämpas när ersättning skall erläggas av part och bestämmas enligt 36 kap. 24 § tredje stycket RB. Som regel får därför den som avlägger vittnesmål under semestertid inte ersättning för tidsspillan. Detsamma gäller en person utan förvärvsarbete, t. ex. en studerande, en hemmafru eller en pensionär.

Vidare anför motionären följande.

Att på kallelse inställa sig som vittne vid domstol anses vara en medborgerlig skyldighet, som inte utan vidare medför anspråk på ersättning för inställelsen. För ett nutida betraktelsesätt och med de ökade ekonomiska resurser samhället numera

har till sitt förfogande synes dock en mera generös attityd i ersättningsfrågan vara naturlig. Den som måste använda en semesterdag för vittnesinställelse borde enligt min mening ersättas — utöver kostnad för resa och uppehälle — med det belopp det skulle kosta honom att ta motsvarande ledighet utan lön vid ett senare tillfälle, d. v. s. i regel med en dagsinkomst. Och för den icke förvärvsarbeteande kan vittnesinställelsen mycket väl vålla avbräck, även om det inte är fråga om en direkt ekonomisk förlust. För sådana fall synes en schablonmässigt beräknad ersättning kunna vara lämplig, om någon speciell beräkningsgrund inte motiveras av omständigheterna i det enskilda fallet.

Frågan om ersättning för vittnesinställelse har väl i regel inte någon större ekonomisk vikt för vederbörande. Betydelsen ligger främst på det psykologiska planet. De flesta människor torde känna olust inför en inställelse som vittne. Det är önskvärt att denna känsla inte efter inställelsen får ytterligare näring genom att domstolen förklarar att vittnets tidsspillan inte anses värd att ersätta. Från statsfinansiell synpunkt kan några betänkligheter knappast möta.

Reglerna om vittnesersättning i 1966 års kungörelse gäller också beträffande sakkunnig som inte utsetts av rätten och beträffande målsägande som höres i anledning av åklagarens talan. Ändrade regler om vittnesersättning bör naturligtvis avse även dem.

Remissyttranden

Utskottet har i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från *justitiekanslern (JK)* och *riksåklagaren (RA)*. Vidare har utskottet berett *Föreningen Sveriges häradshövdingar och stadsdomare* samt *Sveriges advokatsamfund* tillfälle att yttra sig över motionerna.

Samtliga remissinstanser ställer sig positiva till motionsyrkandena.

JK framhåller, att den förhållandevis restriktiva inställning som nu finns då det gäller ersättning till vittne för tidsspillan — vittne som saknar förvärvsarbete eller vid tidpunkten för vittnesmålet likväl är ledig från anställningen får inte ersättning — torde ha sin grund i att det anses vara en allmän medborgerlig skyldighet att vittna i rättegångsmål och att den som fullgör denna skyldighet inte enbart därför skall erhålla gottgörelse. *JK* anför vidare.

Numera ersättes i stor utsträckning förtroendeuppdrag och andra allmänna uppdrag, som den därtill utsedde i princip är skyldig att åtaga sig, oavsett om fullgörandet medför ekonomiskt avbräck eller inte. Vad som utgjort grund till återhållsamheten vid utformningen av ersättningsreglerna beträffande vittne synes därför i lika mån kunna tagas till intäkt för en generösare inställning. Även andra skäl kan, såsom anföres i motionerna, åberopas till stöd härför.

Med det innehåll bestämmelserna om återbetalningsskyldighet har medför å andra sidan en utökning av ersättningsmöjligheterna i fråga om vittne och med vittne i detta sammanhang likställda en större belastning för den återbetalningsskyldige. Detta synes emellertid i och för sig inte böra utgöra något avgörande hinder för att rätten till ersättning vidgas.

RA redogör för ersättningsreglerna i 1966 års kungörelse samt anför därefter följande.

Detta innebär att den som kallats att vittna under sin semester inte är berättigad till ersättning för tidsspillan och att personer utan förvärvsarbete över huvud taget

inte kan erhålla sådan ersättning. Motionärerna har — enligt min mening med fog — framhållit de orättvisor och andra psykologiska effekter av ej önskvärt slag som anförda bestämmelser ger upphov till. I viss utsträckning har man visserligen neutraliserat dessa nackdelar genom att bereda polismän vilka förhållandevis ofta tvingas inställa sig som vittne under tjänstefri tid kompensationsledighet men betydande brister vidlåder ännu systemet. Jag delar därför motionärernas uppfattning om önskvärdheten av ändringar i 1966 års kungörelse. Omfattningen av en sådan reform torde i sista hand bli beroende av statsfinansiella hänsyn. Det kan möjligen ifrågasättas att stadga en viss lägsta gräns för rätt till ersättning — beräknad antingen efter den tidsförlust eller de kostnader som uppdraget förorsakat vittnet — och därigenom bespara statsverket administrationskostnader som inte står i proportion till ersättningsbeloppets storlek. Utan en närmare utredning av frågan synes det emellertid inte vara möjligt att kostnadsberäkna de olika alternativ som kan komma i fråga.

Domareföreningen anför följande.

Föreningen finner i likhet med motionärerna att det är föga tillfredsställande att enligt nu gällande bestämmelser ersättning av allmänna medel för tidsspillan utgår endast då vittnet på grund av inställelsen tillfogas direkt ekonomiskt avbräck. För den som i andra fall satt till tid och åsamkats besvär för att kunna komma till rätten måste det framstå som en orättvisa att icke få ersättning härför. Reglerna måste vidare förstärka det psykologiska motstånd mot att inställa sig vid domstol som även eljest så ofta förefinnes. Föreningen finner starka skäl tala för att ersättning för tidsspillan skall kunna utgå även då något direkt inkomstbortfall eller annan ekonomisk förlust icke inträffar.

Då ersättning till vittne icke utgår av allmänna medel föreligger icke samma begränsning i rätten till ersättning för tidsspillan. Sådan utgår då efter vad rätten prövar skäligt. Enligt föreningens erfarenhet torde domstolarna i dessa fall tillämpa en liberalare tolkning vid prövning av anspråk om ersättning för tidsspillan. Det torde sålunda föreligga en skillnad i tillämpningen av reglerna om ersättning mellan de fall då ersättningen utgår av allmänna medel och övriga fall ej blott i vad rör maximeringen av ersättning för resa och uppehälle utan även i vad rör ersättning för tidsspillan. Denna skillnad är särskilt påfallande i mål där en del vittnen höres på begäran av åklagare och andra på begäran av den tilltalade.

Föreningen tillstyrker en översyn av gällande bestämmelser om ersättning vid inställelse som vittne inför domstol. Vid denna översyn bör såsom anförts i motionerna I: 836 och II: 985 undersökas ej endast huruvida bestämmelserna om ersättning för tidsspillan bör ändras utan också huruvida ersättningsbestämmelserna i övrigt bör knytas till gällande statliga regler. En fråga som därvid synes böra bli föremål för övervägande är frågan om ersättning för resa. Enligt föreningens erfarenhet inställer sig numera ett mycket stort antal vittnen i egen bil i stället för att anlita allmänna samfärdsmedel; en omräkning av de verkliga kostnaderna är administrativt besvärlig, och resultatet är ofta svårförståeligt för den ersättningsberättigade.

Styrelsen för *Advokatsamfundet* crinrar om att styrelsen i ett remisytrande år 1965 över en PM rörande ändring i 36 kap. 24 § RB uttalade att bestämmelsen angående ersättningen för tidsspillan framstod som alltför restriktiv och att styrelsen därvid angav som exempel bl. a. att det inte var rimligt att en person utan att erhålla ersättning för tidsspillan skulle offra en semesterdag för att vittna. Sty-

relsen vidhåller sin tidigare uppfattning i frågan, nämligen att huvudprincipen bör vara att all tidsspillan skall ersättas. Det enda undantag som bör gälla är i sådana fall då vittnet varken drabbas av någon inkomstminskning eller förlorar någon fritid.

Företvarande regler m. m.

Rätt till ersättning åt vittne för tidsspillan infördes genom RB. Enligt tidigare praxis tillerkändes dock i allmänhet vittne, som icke erhöll ersättning av allmänna medel, på därom framställd begäran skälig gottgörelse icke blott för resekostnad och andra utgifter utan även för tidsförlust och därigenom orsakad förlust av inkomst. Till denna praxis torde ha bidragit den omständigheten, att i fall av överenskommelse mellan parten och vittnet domstolen vid utdömandet av ersättningen icke hade att pröva skäligheten av beloppet. Beträffande vittnen, som för sin inställelse erhöll ersättning av allmänna medel, torde domstolarna ha ansett sig berättigade att räkna förlust av inkomst till de omständigheter som enligt lagen den 4 juni 1886 angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål i särskilda fall kunde föranleda traktamentsersättning utöver det för vanliga fall fastställda maximibeloppet.

Processlagberedningen föreslog att 36 kap. 24 § RB skulle innehålla i första stycket en regel om att vittne äger rätt till ersättning för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Andra stycket skulle ha det innehåll, som ovan upptagits, medan tredje stycket skulle innehålla att om bestämmande av ersättning, som skall utgå av allmänna medel, gälla vad därom är stadgat.

Processlagberedningen framhöll att ersättning för tidsspillan skulle utgå endast under förutsättning, att tidsförlusten för vittnet haft ekonomisk betydelse, varemot ersättning ej skulle utgå för det besvär eller omak, som vållats vittnet. Förslaget till 36 kap. 24 § RB antogs. I anslutning till denna paragraf tillkom lagen den 10 juli 1947 angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. I 1 § stadgades att ersättning för tidsspillan ej fick utgå, med mindre anledning förekom att vittnet gick miste om inkomst eller eljest led ekonomisk förlust. Stadgandet avsåg inte att begränsa ersättningsrätten på annat sätt än processlagberedningen avsett.

I en promemoria den 14 oktober 1952 av 1951 års rättegångskommitté ang. ändrade bestämmelser om vittnesersättning avvisade kommittén tanken på en uppmjukning av den princip som gäller för ersättningsrättens omfång. Kommittén menade att det skulle bli svårt att avgränsa de fall då vittnesersättning borde utgå. Praktiska skäl måste föranleda att bestämmelserna var enkla och prövningen av framställda ersättningsanspråk kunde inte föras alltför långt i detalj. Kommittén ansåg dock att vissa skäl kunde anföras för en sådan tillämpning av nämnda princip, att ersättning skulle kunna utgå i något större utsträckning än som dittills varit vanligt. Spörsmålet borde lösas i rättspraxis.

1947 års lag ändrades flera gånger genom att däri angivna ersättningsbelopp höjdes. Lagen upphävdes vid halvårsskiftet 1966, då 1966 års kungörelse om ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. trädde i kraft. Vid samma tillfälle fick 36 kap. 24 § sin nuvarande lydelse. Den ändring i den författningsmässiga regleringen som skedde vid nämnda tillfälle innebar inte någon ändring i fråga om principerna för vittnesersättningens bestämmande. Anledningen till att 1947 års lag upphävdes och ersattes av en kungörelse var att det ansågs önskvärt att en fortlöpande anpassning till kostnads- och inkomstutvecklingen skulle kunna göras smidigare.

I motioner till 1969 års riksdag togs frågan om ersättning till vittnen upp i två motionsyrkanden. I ett motionspar förordades, att ersättning skulle utgå på liknande sätt som arvoden för kommunala sammanträden m. m. och sålunda utgå med fast belopp. I en motion begärdes en översyn av bestämmelserna med syfte att mer differentierade ersättningar skulle bli möjliga.

Statsutskottet erinrade i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1969:2 bl. a. om att departementschefen i den proposition som ledde till författningsändringarna år 1966 (prop. 20, LU 5) uttalade att innebörden i ersättningsbestämmelsen är nära förknippad med frågan hur stora belopp som statsmakterna anser sig kunna ställa till förfogande för kostnader för vittnesbevisning vid domstolarna och sålunda i sista hand en anslagsfråga. Utskottet fann icke skäl att påkalla någon ändring i vittnesersättningens principiella uppbyggnad. Med hänsyn till att ersättningsbeloppet räknats upp år 1966 ville utskottet inte förorda någon höjning av maxibeloppen som sådana. På hemställan av statsutskottet avsågs motionerna.

Utskottet

I detta utlåtande behandlas tre motionsyrkanden som avser ersättning till vittnen vid domstol.

Ersättning till vittne, som åberopats av enskild part, skall enligt 36 kap. 24 § rättegångsbalken utges av parten. Då rätten inkallat ett vittne ex officio skall ersättning i vissa fall utges solidariskt av parterna. I övriga fall utgår ersättningen av allmänna medel. I fråga om ersättningsbeloppens storlek gäller olika regler beroende på om ersättningen skall utges av part eller utgå av allmänna medel.

Ersättning, som utges av part, skall enligt nämnda lagrum innefatta gottgörelse för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Beträffande ersättning i andra fall meddelas bestämmelser i en kungörelse från 1966 om ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. Ersättningen skall enligt vad närmare föreskrivs i kungörelsen innefatta skälig gottgörelse för nödvändiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan. De olika posterna är på visst sätt begränsade. Vid tågresa utgår kostnaden för biljett i 2 klass. Ersättningen för uppehälle är begränsad till högst 25 kr. eller undantagsvis högst 50 kr. om dagen. För tidsspillan utgår ersättning om det kan antas att

vittnet går miste om inkomst eller på annat sätt lider ekonomisk förlust, dock med högst 60 kr.

I samtliga motioner tas upp den begränsning som 1966 års kungörelse föreskriver i fråga om ersättning för tidsspillan. Bestämmelsen har i praxis medfört att exempelvis de som kallas att vittna under sin semester i regel icke får någon ersättning för tidsspillan. Detsamma gäller dem som saknar förvärvsarbete, exempelvis hemmafruar, pensionärer och studerande. I motionen I: 109 framhålls att samma begränsning i praktiken också tillämpas vid bestämmande av vittnesersättning som skall erläggas av part. Enligt motionärerna bör ersättning för tidsspillan utgå efter generösare principer än för närvarande. I de båda motionsparen I: 836 och II: 985 samt I: 844 och II: 980 hävdas att det kan vara lämpligt att, såsom gäller beträffande kommunala uppdrag, låta ersättning för tidsspillan utgå med ett enhetligt belopp, oberoende av den verkliga inkomstförlusten. I motionerna I: 836 och II: 985 tilläggs att man som ett alternativ kan tänka sig ett enhetligt grundbelopp i förening med möjlighet till full täckning för förlorad arbetsinkomst efter särskild prövning. Motionärerna uttalar också önskemål om att ersättningen för uppehälle bör schabloniseras efter mönster av de bestämmelser som gäller för statstjänstemän. Även i motionen I: 109 framförs tanken på en schablonmässigt beräknad ersättning för tidsspillan, nämligen för sådana fall där vittnet saknar förvärvsarbete.

De olika motionsyrkandena går ut på, i motionerna I: 836 och II: 985 en översyn av 1966 års kungörelse, i motionerna I: 844 och II: 980 utredning och förslag om ändrade bestämmelser angående vittnesersättning samt i motionen I: 109 förslag till ökad rätt till ersättning vid inställelse som vittne.

De i motionerna framförda önskemålen om en reform av bestämmelserna angående ersättning till vittnen har vunnit allmän anslutning hos remissinstanserna. Även utskottet delar motionärernas uppfattning att nuvarande regler i vissa fall leder till otillfredsställande konsekvenser för den enskilde. Nackdelarna synes framför allt gälla reglerna om ersättning för tidsspillan. Sålunda är det enligt utskottets mening mindre tillfredsställande att den som blir kallad till domstol för att avlägga vittnesmål på en semester- eller fridag inte får ersättning som ger honom möjlighet att ta motsvarande ledighet från arbetet vid ett annat tillfälle. Vidare är det knappast förenligt med nutida uppfattning att hemmafruar och andra utan förvärvsarbete inte får någon kompensation utöver ersättning för de direkta utgifter som inställelsen medför.

Som framhålls i motionerna I: 109 samt I: 836 och II: 985 har återhållsamheten vid utformningen av ersättningsreglerna för vittnen ytterst grundats på uppfattningen att vittnesinställelse är en medborgerlig skyldighet som inte utan vidare medför rätt till gottgörelse. Numera ersätts emellertid i stor utsträckning förtroendeuppdrag och andra allmänna uppdrag, som den enskilde i princip är skyldig åtaga sig, och detta oberoende av om fullgörandet medför ekonomiskt avbräck. Även detta förhållande kan enligt utskottets mening tala för en ökad generositet i ersättningsfrågan. Liberalare ersättningsregler skulle också kunna motverka det motstånd

på det psykologiska planet, som enligt flera remissinstanser inte sällan torde finnas mot att inställa sig som vittne.

Med hänsyn till det anförda framstår det enligt utskottets mening som angeläget att reglerna för utgivande av vittnesersättning ses över. Översynen bör avse bestämmelserna i 36 kap. 24 § rättegångsbalken och 1966 års kungörelse. Den bör omfatta ersättningsreglerna såväl för tidspillan som för resa och uppehälle. De synpunkter som utskottet anför i det föregående bör beaktas. Även övriga uppslag i motionerna bör övervägas. Vidare kan det som Föreningen Sveriges härads-hövdingar och stadsdomare anför i sitt remissyttrande finnas skäl att pröva om särskilda regler bör införas om ersättning för resor med egen bil. Utskottet vill slutligen understryka önskvärdheten av att bestämmelserna görs så enkla som möjligt. Viss schablonisering av ersättningsbeloppen kan därför visa sig önskvärd. Detta gäller även gottgörelse för annan kostnad än tidspillan.

Översynen bör i enlighet med vad som anförs i motionen I: 109 naturligen omfatta även reglerna om ersättning till målsägande och sakkunnig i 1966 års kungörelse.

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

a) I: 836 och II: 985,

b) I: 844 och II: 980 samt

c) I: 109,

i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en översyn av reglerna om ersättning till vittnen m. fl. i enlighet med vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 21 april 1970

På första lagutskottets vägnar:

ERIK SVEDBERG

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Schött (m)*, Svanström (cp), fru Lindström (s), fru Lilly Ohlsson (s) och herr Ernulf (fp)*;

från andra kammaren: fru Löfqvist (s)*, herrar Martinsson (s)*, Dockered (cp)*, Jönsson i Malmö (s), Hansson i Piteå (s), Oskarsson (m)*, Polstam (cp) och fru Anér (fp).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.